

גליון 656
שנה י"ד תשפ"ה

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

שני בנים היו לרבי, רבן גמליאל שירש את הנשיאות ורבי שמעון שירש את תורתו. כשהרגיש שהגיע שעתו להיפטר מן העולם, אמר לסובבים אותו, לבניי אני צריך, נכנסו בניו אצלו, אמר להם, היזהרו בכבוד אמכם, נר יהא דלוק במקומו, שולחן יהא ערוך במקומו, מיטה תהא מוצעת במקומה, יוסף חפני, שמעון אפרתי הם שימשוני בחיי, והם ישמשוני במותי. אחו כך אמר, לחכמי ישראל אני צריך, נכנסו אצלו חכמי ישראל, אמר להם, אל תספדוני בעיירות, והושיבו ישיבה לאחר שלושים יום. שמעון בני חכם, גמליאל בני נשיא, חנינא בר חמא ישב בראש. אחר כך אמר להם, לבני גדול אני צריך, נכנס רבן גמליאל אצלו ומסר לו סדרי נשיאות, אמר לו, בני, נהוג נשיאותך ברמה, זרוק מרה בתלמידים. אמר להם לבני קטן אני צריך, נכנס רבי שמעון אצלו ומסר לו סדרי חכמה.

(כתובות קג א-ב)

פרשת השבוע

לא אוכל עד אם דברתי דברי
(כ"ג - ל"ג)

מסופר על הרה"ק המגיד מדובנא זיע"א, שנודמן פעם לאכסניה אחת, בעל האכסניה היה קמצן גדול, אירע שבדיוק באותו לילה, היתה לו סעודת אירוסין. אחרי הסעודה פרץ סכסוך בין המחותנים, הקמצן טען כי השני צריך לשלם דמי הסעודה, שהרי כשישבו לאכול עדיין לא היו מחותנים. אמר המגיד מדובנא, עכשיו אני מבין למה סירב אליעזר לאכול לפני שיאמר דברו, הוא היה חושש שאם יאכל לפני שהשידוך יבוצע, מי יודע כמה שכר יבקשו ממנו.

ואברך את ה' אלקי וגו' אשר הנחני
בדרך אמת (כ"ד - מ"ח)

מסופר על הרה"ק רבי יוסף שלמה כהנמן מפוניבו' זיע"א, שהוזמן להשתתף במסיבת אירוסין של בן תורה חשוב, ונתכבד שמה לדרוש בשבחם של חתן וכלה. שני הצדדים היו ממיוודעו, פתח ואמר, מצינו בפרשת השבוע חיי שרה סיפור מלא, כיצד הלך אליעזר לשוך את רבקה ליצחק, הסיפור נכתב פעמיים, אחת כשהדברים התרחשו לפי סדר

המאורעות הכתובים בפרשה, ושנית כשאליעזר מגולל את הדברים באוני משפחת רבקה. והרי כל הפרטים בשתי המהדורות של הסיפור זהים כמעט לחלוטין, לשם מה איפוא כפילות זו? אלא בנוהג שבועלם, רוב השדכנים מרשים לעצמם לדבר בשתי לשונות, אצל צד המחותר מדברים כך, ואצל צד הכלה מדברים אחרת, הכל לפי ראות עיניהם, לפי שנרמה להם שברוך זו יעלה בידם להביא את השידוך לידי גמר טוב. אליעזר עבד אברהם אבינו ע"ה, שאפשר אולי לכנותו בתואר אבי השדכנים, והוא דולה ומשקה מתורת רבו, בא ללמדנו, שאין צורך כלל בתכסיסים כאלה, ואל לשדכנים לזוז מן האמת כמלוא נימה, יפה שיחתן של עבדי אבות אליעזר, כפי שקוראים בפרשה סיפר דברים כהווייתם ממש, ושיחור את השתלשלות המאורעות בדיוק כפי שהם התרחשו, מבלי שיזדקק לייפות ולפאר את סיפורו.

בשידוך הנוכחי הפטיר הרב, שנשלם ג"כ ברוחו של אברהם אבינו, אף אחד מהצדדים לא שינה בדיבורו, גם השדכנים לא היו זקוקים לספר מעלות ושבחים שאינם במציאות.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 5:15 ת"א: 5:17 ר"ת: 5:50

פרשת חיי שרה

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:01 ת"א: 4:15

לייב, ולאחר מכן נקרא לשיחה אצל שני האחים האחרים, ולאחר שבחנו אותו כנהוג ועמדו על טיבו, רק אז נכנס ל"יחידות" אצל "בעל התניא".

רבי ברוך מרדכי נשא בצקלונו שתי קושיות חמורות בירושלמי וברמב"ם, את הקושיות האלה נהג להציג לכל גאון בתורה שפגש, ועד כה איש מביניהם לא הניח את דעתו בתשובותיו. פעם אחת אף העז להציג את הקושיות לפני הגר"א מוילנא, שלא ככל יתר הלמדנים אשר ניסו את כוחם בתירוץ הקושיות, הגר"א דוקא חיזק את הקושיות והוסיף להן עומק על עומק, אולם תירוץ לקושיות לא נתן.

מראהו נורא ההוד של רבי שניאור זלמן, גרמה להתרגשות גדולה אצל רבי ברוך מרדכי, וכמעט ומנע ממנו להציג לפניו את הקושיות, לבסוף התגבר על הרגש ושטח אותן לפני הרבי, רבי שניאור זלמן הקשיב לדבריו רוב קשב, ולאחר שהמתין בסבלנות לסיום דבריו, החל הרבי להרצות את הסוגיה בירושלמי, ולאחר מכן את ההלכה הנדונה ברמב"ם, אופן לימודו של רבי שניאור זלמן והצורה שבה הסביר את הדברים, שמטו את היסוד לקושיות הקשות והנפלאות, רבי ברוך מרדכי היה המום ולשונו כמו נעתקה מפיו, לאחר כמה דקות של שקט, נפרד מ"בעל התניא", הוא יצא מחדרו של הצדיק גאון הגאונים נסער ונרעש.

הנוהג בליאזונה היה, שהיוצאים מ"יחידות" אצל הרבי היו פוצחים בריקוד חסידי המכונה "ריקוד היחידות". בצאתו מחדר הרבי נסחב רבי ברוך מרדכי על ידי כמה מן האברכים הצעירים לריקוד הנהוג, אולם רגליו רקדו, אך לבו ומחשבותיו לא היו עמו, עדיין לא נרגע מהתרגשותו. לאחר סיום הריקוד ולאחר שנרגע מעט, ישב וסיפר לסובבים על מה ולמה התרגש כל כך, כמובן שגם צעירי החסידים התרגשו מהדברים ששמעו, אם כי זה לא היה בשבילם חידוש כל כך גדול. רבי ברוך מרדכי נשאר עוד זמן בחצרו של האדמו"ר הזקן "בעל התניא" והשו"ע, שם התעלה בלימוד תורת החסידות, ולאחר פרק זמן מסוים נפרד רבי ברוך מרדכי מחבריו החדשים, וחזר לביתו כחסיד לכל דבר.

תשובות כאלה יכול לומר רק הריש מתיבתא דרקיע סיפור זה קרה לפני למעלה ממאתיים שנים, בסביבות העיר שווינציאן הסמוכה לעיר ווילנא, נולד הגאון רבי ברוך מרדכי מרבני ברובויסק זצ"ל, בצעירותו חי ולמד מספר שנים בוויילנא, ושם דבק בו הכינוי "העילוי משווינציאן". כל גדולי העיר אהבו להשתעשע בפלפול עם העלם הצעיר ברוך הכישרונות, כעבור זמן מה נעשה העילוי בן בית גם אצל הגאון הקדוש רבי אליהו מוויילנא זיע"א בכבודו ובעצמו, שהתרשם עמוקות מעומק המחשבה ומהיקף הידיעות של הצעיר.

בשלב מסוים של חייו, פגש רבי ברוך מרדכי בתלמידיו של הרב הקדוש רבי שניאור זלמן בעל התניא והשולחן ערוך זיע"א, אט אט התקרב אל רעיון ודרך החסידות, עד שבאחד הימים החליט שהוא צריך להתקרב יותר ולבדוק מקרוב את דרכו של "בעל התניא". אומר ועושה, בוקר אחד קם ונסע לליאזונה מקום מושבו של רבי שניאור זלמן, כשבא רבי ברוך מרדכי לליאזונה, הייתה כרסו מלאה כבר בתורת החסידות, ובכל זאת הוא לא היה שלם עם עצמו, ובלבו עדיין כרסם הספק לגבי הדרך שבה יילך.

הסדר בליאזונה היה, שהמבקש להתקבל ל"יחידות" אצל הרבי בעל התניא, חייב היה לעבור תחילה סדרה ארוכה של הכנות. הממונה על האברכים שבאו לליאזונה כדי להתוודע אל רבי שניאור זלמן ולהתקבל על ידו, היה רבי יהודה לייב זצ"ל אחיו של הרבי, תחילה בחן את האברכים בלימוד, לאחר שעמד על טיב לימודם וידיעותיהם, היה מתווה לכל אחד ואחד מהם דרך פרטית בלימוד נגלה וחסידות, לימוד זה היה נמשך מספר שבועות, אז היה האברך חוזר ונבחן פעם נוספת על ידי שני אחיו הנוספים של הרבי רבי מרדכי זצ"ל ורבי משה זצ"ל, רבי מרדכי הצטיין בבקיאות מיוחדת בש"ס בבלי ובראשונים, ורבי משה נודע בשליטתו הנדירה בש"ס ירושלמי וברמב"ם.

גם רבי ברוך מרדכי עבר מסלול דומה, שבועיים תמימים למד יומם וליל בהתאם להדרכתו של רבי יהודה

משל ונמשל

ואברהם זקן בא בימים (נ"ד א')

איתא במדרש (בראשית רבה נ"ט ט') אמר רב אחא יש לך אדם שהוא בוקנה ואינו בימים, בימים ואינו בוקנה, אבל כאן זקנה כנגד ימים וימים כנגד זקנה. אפשר להבין את דברי המדרש למשל לאדם אחד שנודמן לאחת מערי ההר רחוקה מישוב וכל תושביה יהודים יראי ה' בתכלית ובין היתר ביקר במקומות הקדושים שבה וכן ביקר בבית הקברות והנה בהיותו בבית הקברות עבר על פני המצבות וראה דבר מוזר מאד, על המצבות חרוט גילם של הנפטרים זה חי עשר שנים ומספר חודשים וזה חי עשרים שנה ומספר שבועות, זה שלושים שנה ומספר ימים, והקשיש שבכולם אינו עובר ארבעים שנה. ותמה מאד על זה ואמר האם הארץ הזו אוכלת יושביה? והרי כמו עיני ראיתי בתוכה אנשים זקנים ובאים בימים. מיד ניגש אותו אדם לראש חברא קדישא להסביר לו פשר דבר, אמר לו ראש החברא קדישא, דע לך כי מנהג מקומנו מימי קדם לרשום על המצבות רק החיים הרוחניים שחי אדם על פני האדמה, והם הזמנים שניצל אותם לתורה ולמצוות, וכל אחד מאתנו מיום עמדו על דעתו רושם כל שעה ושעה שהקדיש לתורה ולעבודה וגמילות חסדים, ובעת פקודתו אנו מצרפים את השעות לימים וימים לחודשים וחודשים לשנים והסכום הכולל נטו החיים רושמים על המצבה וכל חיי ההבל שהם ברוטו לא נזכרים, כי מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש וחכמינו אמרו שלמעלה מן השמש והיא תורה ומצוותיה יש יתרון, ואם כן חיי האדם האמיתיים הם אלו שהקדיש לתורה ומצוותיה. כששמע אותו אדם דבר זה עמד וקרא בהתפעלות ברוך ה' שבחר בעם סגולה.

ועל פי מעשה זה יובן הפסוק ואברהם זקן בא בימים שאברהם לא היה זקן ברוטו אלא בא בימים בא בחשבון הימים שכל ימי חייו עלי אדמות לא היתה בהם שעה אחת לבטלה ולכן בירך אותו ה' בכל

(עטרת אליהו)

יום אחד סיפר רבי ברוך מרדכי לאחד הקרובים אליו, על הקושיות החמורות בירושלמי וברמב"ם, קושיות שלאיש לא הייתה עליהן תשובה שתניח את דעתו, ועל ה"יחידות" המופלאה אצל רבי שניאור זלמן בעל התניא, שבמהלכה הוברר לו לתדהמתו כי למעשה הקושיות שבעיניו היו חמורות, חסרות בסיס הן, לאחר שהלה שמע את הקושיות והתירוצים, נפעם אף הוא מגאונתו של הרבי ואמר לרבי ברוך מרדכי: מוכרחים לגשת לגאון מוילנא ולהציע לפניו את העניין.

רבי ברוך מרדכי קיבל את הרעיון, והשניים התייצבו לפני הגר"א, רבי ברוך מרדכי ביקש להזכיר את שתי הקושיות לגאון, אלא שהגאון כלל לא היה זקוק לתזכורת, ומיד החל להרצות מילה במילה את שתי הקושיות, וגם את אותם הדברים שהוסיף הוא לקושיות בפעם הקודמת. כשסיים הגר"א את דבריו, חזר רבי ברוך מרדכי באוזני הגאון על ביאור הסוגיות כפי ששמע מפיו של רבי שניאור זלמן. הגר"א הקשיב לדברים בקשב רב, ולבסוף הוא נראה אחוזו בשרעפיו למשך כמה שניות.

לפתע התרומם הגאון הקדוש מלוא קומתו עטור בטליתו ותפיליו, ואמר בהתרגשות רבה: "תשובות כאלה יכול לומד רק הריש מתיבתא דרקייע, (ראש הישיבה של מעלה) ואם גאון או צדיק אמר את הדברים, יודע הוא זאת ברוח הקודש, לו שמעתי אני בעצמי את הדברים מפיו של הגאון שאמרם, הייתי נוקט בלשונו של רבי יוחנן שאמר 'מובילנא מאניה אבתריה לבי מסותא' (אשא את בגדיו אחריו לבית המרחץ)"

מספרים, שלימים התחרט רבי ברוך מרדכי חרטה עמוקה, על כי לא אור עוזו בנפשו לגלות לגר"א מוילנא מיהו אותו גאון האלמוני שישב את סוגיות הגמרא בדרך מופלאה כל כך, ושהגר"א היה מוכן כדבריו לשאת את בגדיו, אולי חשיפת שמו של רבי שניאור זלמן בעל התניא, הייתה מונעת את אש המחלוקת המיותרת שניצתה בין המתנגדים לחסידים.

צ'ין אדם לחברו

כדי לעזור לחולה אין צורך

להיות רבי

אהבת ישראל אמיתית שפעוה מהרה"ק בעל "שפת אמת" מגור זיע"א, כאב מסור ונאמן ניהל את עדתו הגדולה, תמיד מצא את הנתיב ללבו של כל אדם כגדול וכקטן. סיפר רבי בעריש פרקל מחסידי הנלהבים: כבן שבע הייתי עת באתי לראשונה לרבי, יתום הייתי ואחי הגדול לקחני לגור. נכנסתי לרבי והוא אחז בידי ואמר, כמוני כמוך הייתי יתום בגילך, בוא ונתחבר יחד. המילים שנאמרו ע"י הרבי נחרתו בלבי ונפשי, ועד לרגע האחרון לא אשכח את המעמד. לאנשים חסידים וסתם יהודים שבאו אליו מלאי עגמה ויסורים הקשיב בלב פתוח. פעם שאל לחסיד אחד למה לא הזכיר את אשתו? שמחלתה הלכה והחריפה. יש לרבי מספיק כאב ולא רצייתי לצערו בצער נוסף ענה האיש. השיבו הרבי: ללב הסופג עגמה כה רבה יש מקום גם לצער שלך. ופעם אמר: כדי לעזור לחולה אין צורך להיות רבי, כל אדם שכאב חברו נוגע ללבו ממש יכול לעזור. פעם הרבה אדם לבכות בחדרו, בתוך בכיותיו מלמל אוי לי בהוסיפי חטא על פשעי ואני מצער את הרבי. אמר לו הרבי מזה אל לך לדאוג, העמידו אותי כאן לשם כך.

נתינה הגונה

מסופר: על דלתו של הרה"ק רבי ברוך בער ליבו ב"ץ זיע"א, התדפק פעם עני בן טובים וביקש את נדבתו, הגאון שכשלעצמו לא היתה פרוטה מצויה בידו באותה שעה, לא יכול היה למלא את

מבוקשו, אולם כאשר יצא העני התלווה אליו רבי ברוך בער כברת ארץ, ומי ראה את ראש הישיבה הולך ברחוב ולא יצא? וכך התלווה קהל תלמידיו עם אותו עני שהתפעל מכל הכבוד שחילקו לו. בחזרתו הסביר הצדיק את מעשהו ואמר: הנה עני הדופק על פתחי הבתים, סובל חרפה ובושה עד שמעניקים לו תרומה הגונה, ודבר זה נבצר ממני לעשות, מדוע איפוא לא אתרום לכל הפחות מנה הגונה של כבוד.

מצות ואהבת לרעך כמוך

מסופר: פעם שח הרה"ק רבי מרדכי מראחמיסטריווקא זיע"א: אינני יודע מאיזו סיבה באים אנשים אלי, הן לא בעל תפילה אנוכי, לא מחבר ניגונים, לא שומעים אצלי תורה, ובכל זאת למה באים? יתכן שמאחר וטרם מתייצב אני בתפילה, מקבל אני על עצמי בכל לבבי מצות "ואהבת לרעך כמוך", והלא כבר אמר החכם מכל אדם (משלי כ"ז י"ט) כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם, לכך באים.

להקשיב ולהאזין לכל יהודי

כותב הרה"ק רבי צבי אלימלך בעל הספר הקדוש "בני יששכר". "כשאדם מקשיב לאנשים אחרים ושומע את כל צרותיהם ומצוקותיהם, הקב"ה שמח כל כך במעשה הזה, עד אשר הוא דואג שלאדם שהקשיב לו, לא יהיו כאלו צרות, בעבור שהקשיב ללבו של אחרים.

תילולא דצדיקא

שבת קודש כ"ב מרחשון

הרה"ק רבי דוד שלמה ב"ד סיראקא (ערבי נחל) ב"ר ירחמיאל (תקע"ה)
הרה"ק רבי עזריאל מלובלין ב"ר דוב (ראש הברול - תקע"ט)
הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא ב"ר יהושע (תרפ"ז)
יום ראשון כ"ג מרחשון
הרה"ק רבי גדליה ב"ר בנימין זאב מואלקאווא (תלמיד המגיד - אבי בעל אורח לחיים - תקל"ז)
הרה"ק רבי יוסף סג"ל מקאסאני ב"ר צבי (תרע"ב)
יום שני כ"ד מרחשון
הרה"ק רבי גדליה משה מזוויעהל ב"ר שלמה (תשי"י)
יום שלישי כ"ה מרחשון
הרה"ק רבי רפאל הכהן אב"ד אה"ו ב"ר יקותיאל זיסקינד (תורת יקותיאל - תקס"ד)
הרה"ק רבי יצחק יואל ב"ר גדליה מלינץ (תקפ"ח)
הרה"ק רבי נפתלי מליזענסק ב"ר אליעזר (תקצ"ט)
הרה"ק רבי מרדכי רוקח מבילגורייא ב"ר יששכר דב מבעלזא (תשי"י)
יום רביעי כ"ו מרחשון
הרה"ק רבי שלום מבראהין - קודינב ב"ר ברוך מרדכי (תרפ"ו)
יום חמישי כ"ז מרחשון
הרה"ק רבי רפאל אשכנזי (מראה עיניים - תקפ"ו)
הרה"ק רבי צבי לאנדמאן מקיטוב סטרעליסק ב"ר רבי אברהם (תרכ"ח)
הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק ב"ר דוד יצחק (תשנ"ט)
יום שישי כ"ח מרחשון
הרה"ק רבי חיים הכהן רפפורט מאטראה (מים חיים ת"ר)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

שפונה הלכות

מאת הרה"ג נטילאל הכהן רבטביץ שליט"א
מח"ס "בם אני אודך" רפרס יום הרש"ע על המעשרים.
הלכות מזוזה (י"ג)

א) בבית חולים אינו חייב במזוזה מעיקר הדין, אך מכל מקום על ההנהלה יש חיוב לקבוע מזוזה בלא ברכה. (שו"ת שבט הלוי ח"ב סו"ס קנ"ו, ובארוכה בשערי יוסף ענינים שונים חלק א'). אך אסור לקבוע מזוזה בחדרי ניתוח, ובכל מקום שאינו משמש לדירת כבוד. (אגור באהליך פל"ח סט"ו).
ב) בבית האבות כיון שהוא חדר שמושכר לו, בארץ ישראל צריך לקבוע שם מזוזה בברכה, ובחוץ לארץ יש לקבוע מזוזה רק לאחר שלושים יום, ואם בדעתו להישאר שם יותר משלושים יום, יש לקבוע מזוזה בלא ברכה, (ראה מה שכתב בשערי יוסף הלכות פסח דיני בדיקת חמץ בבית אבות, דחייב בבדיקה בברכה, כיון דשכירות המקום קניא).

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

לע"נ הרה"ק

רבי גדליה משה מזוויעהל זיע"א

ב"ר שלמה זיע"א

נלב"ע כ"ד מרחשון תנצב"ה